

Soutěže ohařů typu FIELD-TRIALS II.

předpisy, předvádění

V minulém čísle jsme se seznámili s historií a důvody, pro které tyto soutěže vlastně v Evropě vznikly. Dnes se budeme zabývat více pravidly, která v současnosti platí pro všechny typy trialových soutěží.

V tomto článku není možno věnovat prostor ke zveřejnění veškerých pravidel, jimiž se řídí pořadatelé, rozhodčí i startující při všech typech Field-Trials. Rozsah jednotlivých zkušebních řádů je dosti značný, a proto si myslím, že stačí, když eventuelní zájemci o jejich kompletní znění zde naleznou odkazy na webové stránky, na nichž jsou úplné texty pravidel pro jednotlivé soutěže umístěny. Pro kontinentální ohaře jsou pravidla FT zveřejněna na této adrese www.breton.cz, pro britské ohaře na gordonsetter.cz.

Nejprve se věnujeme rozdělení trialových soutěží. Za hlavní se považuje dělení podle původu jednotlivých plemen - tedy rozdělení na soutěže plemen kontinentálních (pocházejících z kontinentální Evropy) a plemen britských (dříve se častěji používalo termínu "anglických", ale jelikož jednotlivé rasy pocházejí ze všech částí Britských ostrovů, nikoli jenom z Anglie, přistoupilo se k tomuto jistě výstižnějšímu označení). Jednotlivé skupiny plemen mají svoje vlastní zkušební řády - vlastní pravidla. Trialové soutěže se mohou pořádat buď jako párové (couple) - při nich startují souběžně dva psi, nebo solo - každý soutěžící startuje sám. Další dělení je již ponecháno na vůli pořadatelů. Je ovšem nezbytné, aby v propozicích (programme) bylo jasně uvedeno, o jaký typ soutěže se v konkrétním případě jedná. V tomto "programu" by také měly být uvedeny ty druhy zvěře, na nichž se bude zkoušet a pouze dobrý bod na vyjmenovaných družích zvěře je potom psu započítáván. Kromě toho mohou být FT vypsané jako "otevřené", tzn. přístupné všem vůdcům, nebo "amateurs" - tedy začátečnické, na nichž nesmějí startovat psi, kteří již mají za sebou úspěšné starty. V německy hovořících zemích a u nás je typ "amateurs" nahrazován typem "derby", kde je věkové, nikoli výkonové omezení. K derby může být přihlášen pes do 36 měsíců věku. Z některých zemí známe i speciální soutěže, vypsané pro profesionální drezéry či pro psy, kteří již mají splněny nějaké limity - třeba ocenění "výborně" (EXC). Každé z takovýchto omezení musí být vždy řádně uvedeno v propozicích akce. Je nezbytné, aby propozice obsahovaly také stanovení data uzávěrky pro přihlášení se k soutěži.

V našich podmínkách, kde jsme dá se říci stále teprve na začátku a počty přihlášených psů mnohdy jen taktak stačí k tomu, aby soutěž mohla vůbec proběhnout, se o vypsaní určitým způsobem omezené, výběrové soutěže nedá vůbec uvažovat. Pořadatelé Field-Trials jsou u nás výhradně chovatelské kluby, žádná z mysliveckých organizací, pokud vím, se k uspořádání takového měření sil ohařů ještě neodhodlala. Zcela jiná je situace ve Francii, Itálii, Chorvatsku, Španělsku, ale i na Britských ostrovech. V těchto zemích lovecké organizace oceňují význam Field-Trials pro udržení kvality populace jejich psů a počty soutěží tam jdou ročně do stovek či dokonce tisíců. Pak se ovšem dá skutečně hovořit o vyhledávání excelentních jedinců, když třeba jeden pes získá během roku 20x ocenění "výborně" a navrch ještě nějaký ten CACT či dokonce CACIT. Jeho kvalita je tím jednoznačně prokázána. Když se pořádá do 5-7 trialsů ročně, jako je tomu u nás, a ještě se celá naše špička na nich obvykle nesejde, pak konečné výsledky nejsou již zdaleka tak průkazné a chtějí -li se naši psi opravdu zaskvět, musí startovat v zahraničí.

Další dělení Field Trials je podle ročních období - známe FT jarní (printemps), které vypadají docela jednoduše, ale popravdě je to nepřísňěji hodnocená kategorie FT. Proto se také veškeré šampionáty jednotlivých plemen konají na jaře. Při jarních FT se nikdy zvěř neloví, hodnotí se výhradně práce do výstřelu, aport není nikdy vyžadován. Při jarních FT je

velmi přísně hodnocen styl, příslušný pro určité plemeno a pes, který nepracuje "ve stylu", nemá při nich šanci být oceněn. Další kategorií jsou FT letní (été), ale ty obvykle nebývají často vypisovány. V období lovecké sezóny se pořádají FT-GT ("gibier tiré", nebo také "chasse pratique"), zkoušky praktického lovu. Tyto zkoušky musí prokázat schopnost ohaře pro použití v lovecké praxi, tedy nejen před výstřelem, ale i po něm.. Proto považují za velmi úsměvnou situaci v České republice, kde máme "vlastní zkoušky lovecké upotřebitelnosti" a mezinárodní zkoušky praktického lovu, pořádané podle pravidel, platících ve zbytku světa, pro nás nejsou dostatečně průkazné. A to i přesto, že jejich znění schválila ÚKOZ a za minulého personálního obsazení MZe a znění bývalého zákona o myslivosti byly po krátkou dobu opravdu respektovány jako adekvátní zkouška, kvalifikující ohaře k použití v praktické myslivosti. Inu, my Češi jsme asi výrazně chytřejší, než zbytek světa. Nebo je tomu zcela naopak? O tom ať si už podumá každý čtenář sám. Při FT-GT stanovují pravidla, že akce při zkoušce má být co nejpodobnější praktickému lovu a je preferován takový způsob práce, při němž pes zvěř vyhledá, vystaví, lovec ji uloví a pes ji na povel dohledá a přinese. Vzhledem k situaci, která je čím dál častější ve značné části Evropy, tedy při nedostatku divoké zvěře, umožňuje zkušební řád nahradit přinášení zvěře střelené přinášením zvěře pohozené - děje se tak ovšem vždy současně s výstřelem a i v tomto případě má jít pes pro aport až na povel. Při posuzování FT-GT se již neklade tak silný důraz na stylovou práci psa, i když ani tady není styl zanedbatelný, ale je především hodnocena lovecká chuť psa zvěř vyhledat a následně dohledat - Francouzi pro to mají krásný výraz - hovoří o "vysoké lovecké účinnosti" psa.

Podle pravidel FT-GT (couple), rozšířených ovšem ještě o přinášení vodní zvěře z hluboké vody, se pořádá i nejprestižnější evropské měření sil cvičitelů a milovníků ohařů, MS ohařů. To se vždy koná ke konci roku, v období lovecké sezóny a k účasti se sjíždí každoročně více jak sto soutěžících z desítek států Evropy, někdy ovšem i z jiných kontinentů. Je mimořádně potěšitelné, že od roku 1996, kdy byli poprvé při MS hodnoceni dva čeští psi - pointer a bretaňský ohař, se kvalita našich reprezentantů rok od roku zvyšuje. Především v kategorii britských plemen se nám již počíná dařit se sice po krůčcích, ale přece jenom prosazovat do té vyšší kategorie startujících, mezi ty, kteří přijeli obstát, nejenom zúčastnit se.

Kde se můžete u nás v České republice zúčastnit Field-Trials, ať už jako divák, či startující? Jak jsem již uvedla, jsou FT pořádány výhradně chovatelskými kluby ohařů, a tak všechny FT mají být uvedeny v seznamu klubových zkoušek. Ten je obvykle zveřejňován v časopise "Myslivost". Kromě toho jsou propozice na internetových stránkách pořadatelských chovatelských klubů - Českého pointer a setr klubu, Klubu bretaňských ohařů, Moravskoslezského klubu chovatelů anglických ohařů. Soutěže jarního typu se konají již v dubnu, eventuelně v květnu, podzimní pak v srpnu nebo v září.

Nakonec se musím ještě zmínit o vrcholné chovatelské zkoušce, vypisované výhradně pro britské ohaře. Jmenuje se "Grand Quete" /zkouška dalekého hledání/, psi při ní pracují vždy v páru, **body se udělují výhradně na zvěři koroptví** a její význam je skutečně především chovatelský. Jediným kritériem je vyhledat vrcholné plemeníky, eventuelně chovné feny pro zkvalitňování chovu britských plemen. Na Grand Quete se hodnotí především absolutní nasazení ohaře při hledání, jehož rozsah do stran může přesahovat i 800 m na každou stranu, při doslova "vražedném" tempu. Takové nasazení vydrží jenom vynikající jedinci a především jedinci zdraví. Takže pořádání této zkoušky není samoúčelné. I při těchto požadavcích musí ovšem ohař, aby mohl být hodnocen, zvěř nalézt a perfektně vypracovat, stejně jako při klasickém Trialu. Grand Quete se v České republice nepořádá, chybí nám pro něj nejenom dostatečně rozsáhlé prostory, fyzicky zdatní rozhodčí, ale především psi. Vždyť za celou poválečnou historii chovu našich "angličanů" při této zkoušce obstáli pouze 2 jedinci - pointer "Riff z Hajnice" a fena anglického setra "Livia od Benčiča"

Předvádění ohaře na Field-Trials se poněkud liší od zaběhnuté praxe našich zkoušek. U

nás je běžnou praxí, že každého psa vždy při práci hodnotí dva rozhodčí. Pro FT je ustanoveno, že při párovém hledání by měli být rozhodčí 3 - tedy každého soutěžícího "dostane na starost" jeden z bočních rozhodčích, uprostřed je předseda poroty, který má při konečném verdiktu hlavní slovo. Ale při hledání "solo" je tomu jinak - pro tuto soutěž stačí na posuzování jeden rozhodčí. Soutěžící psovodi se svými psy jsou povinni, dokud v soutěži pokračují, být neustále v dosahu poroty, neboť nevědí, kdy je rozhodčí pozve. Při FT může totiž posuzovatel psa zavolat do terénu tolikrát, kolikrát to uzná za potřebné. Neplatí ovšem přímá úměra - tedy čím více absolvovaných kol, tím lepší výsledek. Mnohdy je tomu právě naopak. Špičkový pes ukáže svoje kvality hned při prvním rozběhu, tam, kde si ovšem rozhodčí není jistý, povolává soutěžícího opět, dokud jej pes nepřesvědčí o svých kvalitách, či naopak. Ovšem z vlastní zkušenosti vím, že psů, kterým bývá poskytnuto druhé kolo, mnoho není. Rozhodčí se obvykle rozhodnou hned v prvním rozběhu.

Běžnou praxí na "našich" zkouškách je, že každý výkon psa rozhodčí nějak okomentují, psovodi na to čekají a, želbohu, se rádi o konečné známce dohadují. Když vyjedete na FT do zahraničí, připadáte si zpočátku, než se se zvyklostmi, zde běžnými, seznámíte, jak Alenka v říši divů. Prvním překvapením je, že vám často rozhodčí po odtroubení vašeho rozběhu neřekne vůbec nic. Nejste-li zkušený psovod, znalý situace, zůstáváte až do konečného vyhlášení výsledků v nejistotě, obstál-li váš pes a jaká známka mu byla udělena. V tom lepším případě vám výsledek sdělí. Nedoporučuji nikomu, aby o výsledku s rozhodčími polemizoval - to se prostě nedělá, i kdyby vaše subjektivní představa ohodnocení výkonu vašeho psa byla jakákoliv. Když zkusíte polemizovat (což obvykle předpokládá na zahraničních akcích také znalost příslušných jazyků a při těchto soutěžích zdaleka není angličtina tím stěžejním dorozumívacím prostředkem), vzbudíte nelibost nejen u poroty, ale značně překvapeně se k tomu budou tvářit i kolegové soutěžící. V konečném výsledku si pak oni všichni udělají záporný obrázek o Česku všeobecně.

Při předvádění na FT je soutěžící řízen pokyny rozhodčího, eventuelně "technického delegáta", což je obdoba u nás z výstav známého vedoucího kruhu. Technický delegát zajišťuje nejenom správnou orientaci soutěžících i poroty v terénu, ale v podstatě je to on, kdo předává výsledky ke zpracování do "kanceláře". Při velkých akcích je taková kancelář, vybavená počítačovou technikou, pro zdárný průběh soutěží, které se konají i několik dní po sobě, absolutně nezbytná. K potřebné výbavě psovoda patří vodítko a píšťalka, kterou by ovšem měl používat jen v nezbytných případech, přirozeně potřeby pro psa, především voda na pití i jeho eventuelní osvěžení - nezapomeňme, že většina FT se koná v teplých obdobích roku - a také signální pistole (9mm). S tou si soutěžící sám střílí po splnění "bodu", obvykle na pokyn rozhodčího. Ale může se stát, že pokyn nepřijde a pokud nevystřelíte, psu pak bod není uznán. Proto je vždy vhodné, jestliže jsme přesvědčeni, že náš pes splnil bod a neudělal chybu, po vzletnutí zvěře vystřelit. Jestliže rozhodčí z nějakého důvodu bod neuzná, nedá se nic dělat, ale vy jste se snažili podle pravidel. Podmínka vlastní pistole odpadá při podzimním FT-GT, při němž se loví zvěř. Tehdy zajišťuje střelce i s loveckou zbraní pořadatel a střelec je vždy k dispozici startujícím. Psovod si nikdy zvěř nestřílí sám!

Vedení psa v poli má být ohleduplné ke konkurentovi, pokud se běží v páru, ale i při solo soutěžích jsou penalizovány příliš časté a hlučné povely. Ovšem vše závisí na naturelu psovoda - často se vám stane, že se dostanete do rozběhu s Italem a přimět tohoto syna jihu ke klidnému a tichému vedení je někdy značně obtížné. A navíc ne každý rozhodčí takový způsob vedení penalizuje. Základní kolo v trvání 15 minut by mělo být poskytnuto každému soutěžícímu psovi, pokud ovšem neobtěžuje partnera, nepohybuje se neadekvátně k požadavku zkoušky nebo prostě neuteče. V první minutě rozběhu, která je psovi přidělena "pro zahřátí", se mu nepočítá žádná chyba, kterou by eventuelně udělal, ale kladné body se mu započítávají. Po uplynutí první minuty, které je ohlášeno zatroubením, se jede "naostro". Práce psa se hodnotí podle těchto kritérií: hledání musí odpovídat stylu příslušného plemene,

musí být jasně vyjádřena touha najít zvěř, terén musí být prohledán tak, aby bylo vyloučeno vynechání každého místa, v němž by se zvěř mohla ukrývat. Všechny trialové soutěže se zkouší na zvěři pernaté, pouze při FT-GT lze započítat bod, získaný na srstnaté. Bod pouze na srstnaté ale nikdy nedovoluje zadat psovi jakýkoliv titul. "Bod" je základním kriteriem při hodnocení. Sestává z hledání, vyhledání zvěře, jejího vystavení, postoupení, jejího vyhnání na povel či vyhnání psovodem (způsob vyhnání zvěře stanovuje rozhodčí), absolutního klidu psa po jejím vzletnutí, při párovém hledání musí pes prokázat příznávání a při podzimním FT-GT je součástí bodu ještě přinesení ulovené zvěře. Není důležité, kolik takových bodů se psovi povedlo během rozběhu udělat, ale záleží především na jejich kvalitě - tedy způsobu, jakým potřebné požadavky pes splnil. Konec rozběhu, stejně jako jeho přerušování, je ohlašováno rovněž zatroubením. Při trialu je mnoho zdánlivých maličkostí, které se při našich tradičních zkouškách přejdou mlčením, důvodem k vyloučení psa. Ať už je to práce v poli, která neodpovídá stylu plemene, přejití pernaté, její vyhnání při dobrém větru, zaskočení za pernatou či prohnání srstnaté, znaky bázlivosti po výstřelu či odmítnutí psa nechat se vůdcem uvázat. Kromě vyloučení (E - éliminé) může dojít k tomu, že pes, který neudělal žádnou vylučující chybu, prostě nenašel zvěř z toho důvodu, že v přiděleném terénu nebyla. Pak je neklasifikován (NC - non classé). Všimněte si, že všechna označení mají zkratky, pocházející z francouzštiny. Tento jazyk je používán při všech vrcholných mezinárodních trialových akcích. Pokud pes splnil potřebný "bod", záleží na tom, jak jej splnil. Oceněními "výborně" (EXC- excellent) rozhodčí nikdy neplýtvají a takové ocenění získá opravdu jenom jedinec, jehož práce snese velmi přísná kritéria. Ještě pro "velmi dobře" (TB - tres bon) musí pes předvést velmi kvalitní práci, při níž se mu toleruje opravdu jen nějaký malinký nedostatek. "Dobře" (B - bon) bývali zpočátku nejčastěji hodnoceni naši reprezentanti, naštěstí je tomu již dnes jinak. Toto ocenění je udělováno psům, kteří sice splnili požadované vyhledání a vypracování zvěře, ale obvykle mají problémy se stylem či prostorností hledání. Můžeme se setkat ještě se dvěma oceněními, která sice neznamenají, že pes v soutěži obstál, ale přesto se poznamenávají jako ocenění výjimečných kvalit zmíněného psa. Jsou to CQN (osvědčení vrozených vloh) a MTHR. I pro toto ocenění je nutné, aby pes předvedl vynikající práci, ale udělal při ní nějakou výcvikovou chybu (třeba odmítl aport při FT-GT).

Zdá se vám, že zvládnout pravidla, zvyklosti a nezbytné podmínky pro úspěšnou reprezentaci na FT se podobá maturitě? Je to tak a navíc se na mezinárodním poli setkáte s konkurencí opravdových "vysokoškoláků", tedy absolutních profesionálů. Ale neházejte nikdy předem flintu do žita. FT jsou soutěže, které můžeme označit za sportovní, pro to, abychom na nich mohli s našimi psi úspěšně "běhat" nemusíme vůbec být lovci a přitom dopřejeme našim čtyřnohým kamarádům radost z rozvíjení jejich vrozených schopností, které jim byly předány mnohými generacemi předků.

Příště se zaměříme na výběr psa a jeho přípravu pro zdárnou kariéru "trialera".